Devlet Nüshası

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kastürk

İdarehanesi: Osmanağlı sokak, No. 4 Ankara cad. - İstanbul

19 TEMMUZ 1951 PERŞEMBE

Sayı: 3

İşçi HaKKı

HAFTALIK SİYASİ MÜSTAKİL GAZETE

Başyazarı: Kemal Sülker

Perşembe Günleri Çıkar

Yıl: 1 — Fiyatı 10 kuruş

Sendikalara düşen belli başlı vazifeler

Gelecek sayımızda mutlaka okuyunuz

Yerli malı kampanyası gelişiyor

İşçilerle işverenler müşterek bir komisyon teşkil ediyor

Eyüp'teki kongreden ilhamlar

Kemal SÜLKER

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikasının Pazar günü Eyüp Halkevinde yaptığı kongre, İşçilerin kendi dâvaları üzerindeki sonsuz hassasiyetini ve sendikaların bugünkü durumluğu, yarınki vazifelerini belirtmesi bakımından son derece önemli olmuştur.

İşçi arkadaşların ifadelerine göre; ithalâtın fazlalığı Türk İşçisinin boşta kalışı sefalete düşmesine sebep olmuştur. Yerli malını kullanma ve yerli malını himaye için el birliği yapmak lâzımdır. İşçiler, İş bulamayınca hırsızlık yapmağa, yakalânınca İntihara başlamışlardır. Sendikalar bu gibi mühim dâvalarla uğraşmamaktadır. Artık «sözde sendikacılık»tan uzaklaşmak ve mücadeleci bir karakter taşıyan, «hakiki sendikacılık»a başlamak, memlekete şâmil mesleki birlikler (federasyonlar) kurmak lâzımdır. Sendikalarla muayyen prensipler ortaya konulmalı, ve çalışma programlarının tatbikına geçilmelidir.

Büyük bir olguluk gösteren ve büyük bir direyatle İdare edilen Kongrede belirtilen fikirlerin başlıcaları bunlardır. Bu fikirler yıllardan beri devam eden «sözde sendikacılık»tan sıyrılmanın ve sendika hayatında gerçek gayelerpeşinde başarılı adımlar atabilmenin İlk şartı olan «hastalığı teşhis»e İmkân vermiştir.

Konuşmalar sırasında «Millî Mücadele» yıllarında on binlerce şehit verildiğini, fakat yine de «Cumhuriyet»in kurulduğunu hatırlâsın İşçiler, hakiki İşçi mücadelesiyle ve sendika İdeoloji'yalnıması İçin sosyal dâvaların cesurane müdafaası gerektiğini de ümitli bir İfade İle belirtiler. Yıllarca tecrübeden sonra edindikleri kanaatleri İfade ederken, bu İşçilerin birliğe bakımdan hakikatî gördükleri memnuniyetle söylemeliyim. İşçilerden çoğunun artık, İşçi sınıfının vaziyetini düzeltmek, bu sınıfı, sermayeder sınıfın kuvvet ve kudreti karşısında ayakta tutabilmek İçin sendika teşkilâtına İhtiyaç hissettikleri anlaşılıyor.

Hakikat de bu merkezdeki.

Bugün sendikalar ve sendika federasyonları olmadan, İşçilerin memlekete çağdaş bir refah İçinde yaşama seviyesine ulaşmaları sağlıyacak mevzdeyi yapmağa İmkân yoktur. Mamafih, sendikaların yapacakları İdeal mücadeleleri, İşçi sınıfını sömürülmekten tamamen kurtarmıyacağı da gözden ıskıa tutulmamalıdır. Yerli malını himaye, asgarî ücret barımını yürütme, küçük İşletmelerin kanun himayesine alınmasını İstemek gibi mücadeleler ancak İstikrarı hafifletmağa yarar. Bu neticeler de İşçi sendikaları adına kü ülmsemiyecek başarılardır.

Bu başarıları devam ettirmek, ifda edilen ve elde edilmesi İstenen hakiki İşçi kanunlarını himayesini sağlamağa İhtiyaç hissetiriyor.

(Devamı 3. sayfada)

Madeni eşya İşçileriyle cam İşçilerinin de bu kampanyayı desteklemesi bekleniyor...

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikasının açtığı yerli malını kullanma, İthal mallarına boykot etme kampanyası gelişmektedir.

Mensucat İşverenleri Sendikası İle birlikte yapılan bir toplantıda bu dâvanın İşçi ve İşverenlerin el birliğiyle yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Geçen Cuma günü (13/7/1951) Tekstil Sendikasının Defterdar şubesinde toplanan İşçi ve İşveren temsilcileri yerli sanayiin himayesi İçin başlıyan mücadelenin İşsizliği önlemeye yarıyacak sonuçlar vereceği neticesine varmışlardır. İşçilerle İşverenlerin memleket sanayiinin kalkınması İçin omuza çalışmaları kararlaştırılmış ve beşer kişilik birer komisyon teşkili uygun görülmüştür. Dün akşam, İşçilerin ve İşverenlerin bu komisyonlarına kimleri seçtikleri birer yazı İle İşçi ve İşveren sendikasına bildirilmiştir. Bugünlerde on kişilik komisyon toplantılar yaparak çalışma programını tesbit edecektir.

Diğer taraftan, ayrı teşkilelerle karşı karşıya bulunan Demir ve Madeni Eşyı İşçileri Sendikası da, bu kardeş sendikanın açtığı mücadeleye katılacaktır. Himayeye muhtaç sanayi kolları arasında bulunan şişe ve cam İşçilerinin de aynı gaye İçin, mücadeleye başlıyan sendikalarla İşbirliği yapmaası beklenmektedir.

Pazar günü Eyüp Halkevinde yapılan Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri kongresinde İşçiler mühim dâvalara temas etmişler ve şu kararlara varmışlardır:

1 — Naylon kemer, naylon ço-

(Devamı 4. sayfada)

İhbarda bulunuyoruz!..

Bir İşçi intihar edecek!..

Gazeteler hemen her gün bir cinayet haberi İle çıkıyor.

Karısını öldüren, kocasına zehir İçiren, kıracısını vuran, metresini boğan eksik olmuyor.

Gazetemiz bir cinayet gazetesi olmadığı İçin bu gibi haberleri mevzuu dışında bırakmış bulunuyor. Fakat buna rağmen bugün bir İhbar, bir cinayet İhbarı yapmak mecburiyetinde kaldık:

Bir baba, çocuklarını öldürecek!

(Devamı 4. sayfada)

Geçimini temin edemiyerek intihar edeceğini ve çaluk çocuğunu da beraber götüreceğini söylîyen Hanefi Ocevez ve genç karısı

Ahmet Topçu

Bahaeddin Tansel

Vahdettin Durmaz

Sendikalar birliği'ndeki istifaların bazı sebebleri

Birliğin, salim bir çalışma hayatına kavuşması için bir kısım şartların yerine getirilmesine çalışmak lâzım

«İstanbul İşçi Sendikaları Birliği» yönetim kuruluna teşkil eden İşçiler arasında kâhil olan kuruluşlarımız olmam gözden kaçmamaktadır.

Ahenksiz bir çalışma hayatına devam eden birlikte bugüne kadar İş mühim İstifa olmuştur. İstifa edenler Ahmet Topçu, Vahdettin Durmaz ve Baha Tansel'dir.

Ahmet Topçu, Sendikalar Birliği başkan vekili idi. Şimdi Demokrat Parti İstanbul milletvekîlidir.

Vahdettin Durmaz, Birlik başkan vekîlerindendi. Şimdi Birliğin genel sekreteridir.

(Devamı 4. sayfada)

Grev ve Lokavt Tasarısı Tenkidi

Sendikalar Birliği, grev ve lokavt kanunu tasarısını İnceledikten sonra, Birliğe İyye olmyan sendikaların temsîlcilerini bir toplantıya davet edecektir. Bu toplantıda bütün İstanbul sendika temsîlcîleri tasarının hangi maddelerinin ne şekilde tadîl gerektiğini bir raporla Çalışma Bakanlığına sunecaktır.

Yunanistana gidilmiyecek

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, Yunanlı sendikacıların Yunanistana vâki davetlerini redde karar vermiştir. Bu bakımdan Birlik başkanı Şeref Hivel İle Birlik genel sekreteri Vahdettin Durmaz Yunanistana gitmiyecekleridir.

Bu karar sendika mubîtini sevindirmiştir.

Prim alan doktorlar

Sigorta idaresinin bulduğu ölçü

İşçi Sigortaları Genel Müdürlüğü, sigorta teşkilâtında çalışan doktorlara, ücretlerinden başka ayrıca prim de vermeğe başlamıştır. Fakat bu «prim» doktorların hastaları İyi etmesindeki başarılarına, fazla muayene yaparak yorulmalarına, sigortalı İşçilere nazik ve müşfik davranmalarına göre ödenmemektedir.

Sigorta Genel Müdürlüğü,

(Devamı 3. sayfada)

Yunanlı Sendikacıların çevirmek istediği dolap

İsmail Aras İntibalarını anlatıyor :

Milâno'da toplanan «Hür Dünya İşçileri Sendikaları Federasyonu» adındaki teşekkülün İkinci genel kurul toplantısına Amerikalı bir sendikacının gayretiyle İki Türk İşçisi de müşahit olarak katılmıştı. Toleyis Federasyonu Genel Sekreteri İsmail Aras İle İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Başkan vekili Mehmet Güler mümsanit olarak bulundukları Milâno'dan dönmüşlerdir. İsmail Aras, Yunanlı sendikacıları yapmak İstedikleri siyasî faaliyet hakkında bir arkadaşımıza şu İzahatı vermiştir:

«— Yunanlı sendikacılar, Türk Kıbrıs'ın Yunanlıtana İlhakına desteklemek İçin faaliyete geçtiler. Durhal müşterek bir takrir hazırladık. Kongre başkanlığına verdik. Takririmizi üç defa okuduktan sonra komisyona havale

(Devamı 4. sayfada)

DARILMAÇA YOK!

Sigorta kimleri memnun ediyor?

İşçi Sigortaları Kurumundan şikâyetlerin sonu gelmiyor. Kurumdan İşçi de, İşveren de, kuruma bağlı müesseselerde çalışan doktorlar da şikâyetçidir...

Hattâ bizzat sigorta idarecîlerinin de çalışmalarından memnun olmadıkları söylenilebilir... Bu hal birazı komik oluyor... Sanki kurum bir İslimden İbaretti...

Mamafih, bu, cemiyetimizin eski derdi... İş başında bulunanların mesuliyet duygusu olmazsa elbette tenkitlerin muhatabı bulunamaz ve kötülük, aksaklık devam eder.

İşçi Sigortaları Kurumundan şikâyet etmekte İşçi haklıdır... Haklıdır, çünkü kurum dişlidişli formalite girdabı İçerisinde İşçiye faydalı olamamaktadır. Hasta olan, zor durumda düşen İşçiye zamanında yardım yapılmazsa, üç güne kadar devam eden hastalıklarda İşçi vatandaşımız, fersadına alâkasız kalınırsa elbette İşçi böyle bir müesseseyi beğenmez... Sigorta tazminat vermese, patron yevmiyesini ödemezse o halde İşçi üç gün ne yer, ne İçer? Bu kısa bîçare bir aç, üç günlük hafif hastalıklarını aylık, yıllık olmasını temenni gibi bir İşçi! Ne haşın...

Kurumdan İşveren de şikâyetçidir. Bunu basit bir hadiseymiş İa İsah etmağa ve «şrin dâiyor da ondan demeye kimsenin hakkı yoktur. İşverenin, İşçisi adına İstediği parsalardan İşçilerin hakkıyle İstifade edememesinden dolayı üzülmüş olması ve şikâyetçi bulunması İstinalini de göz önüne almak gerektir.

Sigortaya bağlı hastane ve dispanserlerin durumu başka bir derttir... Buralarda müşahasa haklarıerin her gün 40-50 hasta İle meşgul olması gerekiğî düşünülürse, İşçilerin İdare İstemezsa asıl bastan savuldukları meydana çıkar... Doktorlara yardımcı asistanlar yıkanmasaa hudumunda İkeri sürülecek mazereklerin mutebar addedilmesine İmkân yoktur.

Hele doktorların muayenehanesi ve muayenehanesiz diye İkiye ayırılarak birinciyle verilen primden İkincisinin mahrum edilmesi başlıbaşına hatadır ve bu hat çalışma evsâfı kırarsa mesul olmaktır kazarı. Verenler olmalıdır.

İŞMİŞEK

Sigortalar üzerinde tetkikler

İtalyada sigortaların doğuş ve işleme tarzı

Yazanlar: Cihat ORAN - Ağâh TÜRKDOĞAN

Bugün, İtalyada mecburi olarak Hastalık Sigortası Kanunu, sanayi, ticaret, zirai ve kredi müesseseleriyle ilgilerde mükellefdir ve bunların alle erade ile birlikte takriben 14 milyon kişiye tatbik Hastalık Sigortasıdır.

İtalyada Hastalık Sigortasının tatbikadaki teknik ve idarî cephesden yürütülen Müesseye (İstituto Nazionale per l'assicurazione contro le malattie) kısaca İ. N. A. M. denilmektedir.

Aşağıdaki satırlarda bu müessesenin hâiz çalışmakta olduğunu; yeni ve Güneyde bahsinde müşahede edeceğimiz aksirikliklari mümkün mertebe izah edebilmek için ne şekilde doğduğunu, anlatmayı farzdab buldu.

Önceleri mevcut olan karşılıklı ihtiyarî yardımlaşma esas olmak 1926 yılında yeni bir düzen cari olmiyan bir kanunla ihtiyarî sistem bütün İşeren ve İşciler mecburî kılınmıştır. Bu dönemde vücut bulan müessesenin derneklerden, federasyon veya milî kisve taşıyan meslek sandıkları haline konulmuştur.

Harbin bitinda, ticaret işcileri için bir tek hastalık sandığı (929 danberi), Zirai İşcileri için bir, İşcilik sandıklar milli federasyonu (930 danberi), sanayi İşcileri için de birleşik sandıklar milli federasyonu (934 denberi), Kredi ve sigorta müesseseleri (934 denberi) ve nakliyat Kanunu (930 danberi), ve eski Avusturya Vilâyetlerine şâmil vilâyet hastalık sandıkları mevcuttu. Bütün bu müesseselerin bir kısmı, ihtiyarî olarak, bir kısmı ise, mecburî olarak İşciler ve İşcilerin hâsıl ettikleri yardımlaşma esasına dayanmakta idi.

Bu müessesenin çok farklı hususî nizamnameleri vardı.

Yukarda izahlarini sayduğimz bu sandıklar 11. Ocak 1933 tarihinde çıkan bir kanunla lâğv edilerek, bütün bu sandıklar tek bir sigorta kurumu halinde bütün İşcilere tesmil olundu ve 6 Mayıs 1943 ten itibaren İ. N. A. M. adı altında toplandı. Bu kanunun 2 nci maddesinde ayrıca çıkarılacak bir tüzükle izah edilecegi bildirilmesine rağmen kanundan birkaç ay sonra çıkması lâzım gelen tüzük maalesef bugüne kadar da çıkarılamadı.

İtalyanın harp içindeki müşkül zamanına rastlayan 1943 yılinda kurulan İ. N. A. M. ayni yıl içinde dağılan bütün müesseselerin karşılaştığı müşküllere de uğramıştır. İ. N. A. M. bu zorluklar karşısında kendisini çok iğdirdiğini hatırlatmak isterim ki her halde, kanunun ihtiyarlı ve temkinli olmasından değil, tecrübeli ve eski derneklerin bağında bulunan sahularla, takriben 10 aylık bir tecrübe ile temalik olan iyi ve tecekkül etmiş sağlam müesseseler sayesinde olmuştur.

Hükümetle ilgisi bulunmyan üçüncü bir gaha sâbi İşciler hakkındaki bu kanun sekiz senedenberi yürürlüktedir. Binaenaleyh, herhangi bir derneğin taydalanmak veya ödenekterde yapılacak değişiklikler veyahut prim nisbetlerinde lüzumlu olan gidiklikler, İdâ bu kanudan mühtelif iktisadi faaliyet sahalarina göre, isyeren ve İşciler hakkında Çalışma ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının çıkardıkları birkaç kararname veya mevcut iş aktleri sayesinde tatbik edilmektedir.

UZUVLARI

Hastalık Sigortasının presnsiplerini İthiva eden kanun, nogin dahi esas bakımından aynı kalan yardım tarzlı etmiş olmakla beraber bunlar da bazı değişikliklere uğramıştır.

İ. N. A. M. idari muhtariyeti haiz bir kurumdur. Bunun esasen devletin murakabesi altındadır. Devlet murakabesi Çalışma ve Maliye Bakanlıkları tarafından yapılmaktadır.

İ. N. A. M.'in yönetim kurulu müstakil bir reisin idaresi altında 11 İşci mümessili, 7 İşveren mümessili, bir Ticaret Bakanlığı, bir Bakanlıkların birer mümessil, İç İşleri, Tarım, Ticaret, Sanayi Bakanlıklarile, Sağlık ve Hıfzıssıhha Bakanlıklarının birer odaları federasyon mümessilleri, Kaza Sigortaları müessesesinden 2, nihayet kendi bünyesinden 2 mümessilden müteşekkil İ. N. A. M. teşkilâtı her Vilâyette müstakil bir şube halinde çalışmakta olup doğrudan doğruya Merkezde (Genel Müdürlük) bağlıdırlar. Vilâyet şubeleri denilen bu teşekküller sigortalara sahîl ve maddî yardımlara, tam idarî teşekkülü bölge müdürleri, gerekinda sağlık istasyonları vasitasile yaparlar.

Dispanserler ve sağlık istasyonları Vilâyet Şubesinin muhtelif muntakaları ve (meselâ nüfus kesafeti, mühim işyerlerinin çokluğu veyahut merkezde temalı o güç olan yerlerin vâsıtasile hususi ahvâlin cânibinden) bölge müdürleri, gerekinda sağlık istasyonları vasitasile yaparlar.

Dispanserler ve sağlık istasyonları Vilâyet Şubesinin muhtelif muntakaları ve (meselâ nüfus kesafeti, mühim işyerlerinin çokluğu veyahut merkezde temalı o güç olan yerlerin vâsıtasile hususi ahvâlin cânibinden) bölge müdürleri, gerekinda sağlık istasyonları vasitasile yaparlar.

Hatırlar mısınız?

ATATÜRK'ÜN UNUTULMAZ SÖZLERİ

17 Şubat 1339 (1923) da İzmirde topalnan ve 4 Marta kadar süren «Türkiye İktisat Kongresi»nde sanayi, ticaret ve ziraat müteşekkilleri sekizin, 1135 delegeye hitaben bir nutuk söylüyen Büyük Atatürk Kemal Paşa şunları söylemişti:

— Bir milletin doğrudan doğruya hayatiyle alakadar olan o milletin iktisadiyatıdır. Tarihin ve tecrübenin teksif ettiği bu hakikat ve milletin hayatiyetini ve milli tarihinizde temamen müteeellidir. Hakikaten Türk tarihi tetkik olunursa, itiliâ, inkitat esbabının iktisadî mesailden başka bir şey olmadığı derhal anlaşılır.

YİYEN İŞÇİLER, YEMİYEN İŞÇİLER

İstanbulda bir zamanlar Amele Birliği isimli bir cemiyet vardı. Bu cemiyet zamanın paşa ve beylerine sık sık ziyaretler tertip ederdi. İşte, bu ziyaretlerin birinde (13 Teşrinisani 1922) bunlara Refet Paşa da bir nutuk söylediği ve sözlerinde şöyle bildirdi:

— Suriyye hakimin, hepimiz İşcileriz. Yalnız bir fark var: Siz yiyen ve yayılan, biz de yiyen İşcileriz...

İKİNCİ DÜNYA HARBİ VE KAZALAR

İkinci Dünya Harbi Türk İşcilerini çok de unutulmaz bir felâket olmuştur.

Bu arada meselâ İş kazaları 1937 de 4691 iken 1943 te tam 11.997 ye çıkmıştır.

Kurumda farda edilmesi gayreti, makinelerin konulduğu, malzemenin görülüşü elbette ki roll oynamıştır.

İşçi sınıfının 28 sene önce üzerinde durduğu meseleler

34 maddelik "İşçi grupunun iktisadî esasları,, işçilerin en asgarî hak ve isteklerini belirtmişti

Yazan TARİHÇİ

923 Şubatında İzmirde toplanan Türkiye İktisat Kongresine İşçiler de iştirak etmişti. Her grup gibi, İşçi sınıfının temsilcisi olarak kongrede bulunanlar da kendi görüşlerine göre bazı İşçilik esaslar tesbit etmişlerdi. Bu esaslar kongre umumî heyetince tasvip edilmişti. Bu esaslar, Türkiyede İşçi davasının en ileri ve hakaretli ifadesi dediğimiz. Ancak İşçilerin o zamandan beri devam eden en asgarî hak ve istekleridir.

Bu esasların mühimlerini bildiriyoruz:

Sârî hastalıklar ve bilhassa verem, zaten zamanında İşçiler ve bütün muhtaçlar ve ailelerinde pek çok tahribat yaparak irkin ücüm mahvetmektedir. Hâsılâtı, devem müessesleri, sanatoryoma, lar, emzikhaneler ve hastaneler masraflarına karşılık tutulmak üzere bir sıhhat vergisi ihdası.

Müfliseşkil bir Belediye Meclisi üyeleri seçimlerinde meselei temsil usulünün kabulü.

Sendikalar kurma hakkının tanınmadığı bir yasağı kanunun değiştirilmesi.

Sekiz saat çalışan bir İşçinin gece dahi çalıştırılmasına mecburiyet olduğu halde, yalnız dört saat fazla mesai yaptırılması ve buna mukabil tam gündeliği kadar ücret almaya. Yalnız gecelerdeki saat çalıştırma, gündüz saatlerinin iki misli olarak ödenmesi.

Bütün sanat müesseselerinde ve müessesenin en az yüzden fazla mücyen cocukların çalıştırılmamasıyla İçin parasız yatılı müesseseler acılması veya en çok dört saat müddetle hafif İşlerde çalıştırılmaşı.

Sanat müesseselerinde, matbaalarda, gümrüklerde üç ay çalışan İşçilere «sabit İşci» denilmesi.

Sabit İşci olarak çalıştırılan kadınlara doğumdan önce ve sonra dörder hafta, ayrıca ayda üç gün izin verilmesi ve bugünler için gündeliklerinin ödenmesi.

Bütün İşci gündeliklerinin memleket yaşama seviyesine uyguna olarak asgarî hadlerinin her üç ayda bir sendikalar teşekkül edinciye kadar İşci müessesilleri hazır olduğu halde Belediye Meclislerince tayin ve tesbiti ve bütün İş yerlerinin bu ücretleri ödemeğe mecbur tutulmaşı.

«Bir Mayıs»ın gününün Türkiye İşcileri bayramı olarak kanunen kabulü.

Sabit İşcilerin hafta tatillerinde, resmi günlerde ve İşci bayramında yevmiyelerinin tam olarak verilmesi, umumi bayram günlerinde çalıştırılan İşcilere çift yevmiye ödenmesi.

Hastalanan İşcilere üç aya kadar gündeliklerinin tam olarak ödenmesi ve iş ayı sonu tedavisinin inkânsız bir hastalığa tutulduğu anlaşılan İşçiler için çıkarılıdıkları takdirde kendilerine çalıştıkları müddetce ödenmesi mahkâmatlarca uygun bir ikramiye vermesi.

Bir yıl çalışan İşcilere senede bir ay ücretli mezuniyet verilmesi.

Büyük sanat müesseseleriyle, sirketler, madenler, tuzlalar ve büyük kıtada orman İşletmeler ve bun müessesesi civarında fabrika yapanların müesseseleri yakınında İşciler için sıhhî evler yapmaya mecbur tutulması veya ev kirasını zammı verilmesi.

İşci çocuklarının, sırf cocukcularından sonra tercihan parasız yatılı olarak sanat okullarinda alınmaşı.

Memlekette acılacak bütün İşlerin Türklere tahsisi.

Harn esya ve memleketimizde mahsulen yetişen birinci derecede ihracat maddeleri arasında bulunan tütün, pamuk, palamut, üzüm, incir ve ikinci derecedeki yün, tiftik, deri gibi maddelerin İşlenmeddice ihracının kat'iyen yasak edilmesi. İhracı halinde de ağır ihracat resmine tâbi tutulmaşı.

Gediklerin, kabzımalığın, sırrıkhamallığının kat'iyen ilgası. Limanlarda, gümrüklerde kâhya ve emir aldıkla ücrin haklarını kaybettiren ve memlekette İşciyi istihdâtla kullanan kimselerin faaliyetlerine nesdan verilmemesi.

Memleketimizde bulunan yabancı İşcilere verilecek İkramiyenin müsavi olarak dağıtılması.

Bütün bu istekler, 28 yıl önce yönetim kurulunda mutaçlı olduğunu ve ne gibi haklar peşinde koştuklarını göstermektedir. 28 senedenberi bu istekleri çoğunun hâlâ gerçekleşmemiş olması, gelip geçen hükümetlerin İşci sınıfına karşı taşıdıkdığı tavrı belirten kuvvetli misallerdir. İşci sendikalarının yönetim kurullarında vazife alan İşcilerden bir kısmının hükümetten isteklerde bulunmakta bulunne kadar cekingen davrandığını görmek bizim bününü veriyor. İşçi evvel ortaya atılan isteklerin çoğunun bugün yeni baştan ele alınmaşı, daha ileri fikirlerle bu istekleri kabulüne ikna edilmesi yetine girilmesi ne kadar zarurîdir.

DERT BİR DEĞİL Ki!.

Tekstil İşçileri, Eyüpte yapılan kongrede dertlerini bildirdiler

15 Temmuz günü Eyüp Halkevinde yapılan Tekstil ve Örme Sanayii İscilerinin Eyüp-Defterdar Şubesi kongresinde bulunan İşçilerin dertlerini belirtmişlerdir.

Şükrü Kaya «Maden» eşya İşcileri de yavaş yavaş İşsizlik derayesinde çıkıdıyıdılar. Sirkeciye bol mıktarda yabancı malı dökülüyor. Kanun bizi desteklemiyor» demiştir.

İrfan İleri: «Haftada altı lira ile çalışanlarımız var, vaziyetimiz çok acıdır» demiş, Maltepeliden Mansuret Fabrikasında İşçilerin dertlerinin ekseriyeti iddia etmiştir.

Celâl Beyler, «İş bulamıyorlar ve kalan mesaiyorlar bak ve bulacu» ve arayacak bir mazam vek vıkıdur» demiş, İşci emeğinin istismarını derlemek için tesbiat alınmasını istemiştir.

Mustafa Ünal, bu vatanın en haskkl evlâtlarını İşçiler olduğunu belirtmiş ve Ortaçeşmede Ortaçeşmeli kimseler yumuşne girmiyen yerlerde suuzuluktan, gıdasızlıktan, havasızlıktan bünyemiz zayıfladı. Verem afeti adı yürüdü.' Yüzde seksenmiyle verreme müptelâdır. Ortaçeşmeli mesaimi gölgede bırakan tedrici ölümle karşı karşıyayız. Bu, medeni bir memlekete yakışmıyan bir şeydir. Bir kişi çalıştıran motorlu abdvelerin 14 Kasımunuz alınmazsa Bakanlıkta Çalışma ve İsletmeler Bakanlığına bu ıstıro telgrafları çekilmekte olduğunu» ...

Nazım Alman «Sendikacılık sadece sendikacılıktan ibaret» demiş, Adalet Mensucat Fabrikasından zaman zaman çıkarılan İşcilerin, durumunu belirtmiş, senelerdeki hizmetleri dikmanlarının savsaklamayı birakmamış istemiştir. Bazı fabrikaların çinesinde locası kirasılar gibi İşci kiralarlıyor» demiş, maddî ihtiyaçlarını karşılıyamadığını anlatmıştır.

Süleyman İşçidar, Sendika yönetim kurulunu ve kıymetli İşcilerin seçilmesini istemiş, Sadik Bilgiçdar, Defterdar Fabrikasındaki prim ve mesai zamlarında yapılan adaletsizliği misallerle anlatmuş, İşci mümessillerinin İş yerlerinden emir eri yapılmamasını İçinin geldiğini ifade etmiştir.

Müammer Özerkan, bu memlekette bir nüfus siyasetinden, bir İşçilik siyasetinden bahsedilmiyor diğip Mahmutpaşada 12 yaşında, 14 yaşında, 18 yaşındaki yarının analarının ve babalarının ne acınıklı bir hayat sürdüklerini gördüklerini istemiştir.

Raşit Tunsel, Defterdarda vigorin kumanda cabalarının ellerine kaç lira geçeceğini bilmediklerini söylemiş, prim yolsuzluklarını ile-

Hukuk Köşesi

Grev hakkını tahdid eden iki hüküm

Yazan Hâlûk BARTÇUOĞLU (Avukat)

Bu yazımızda grev kanunu tasarısının iki maddesi üzerinde durmak istiyoruz. Bunlardan birincisi tasarının 3. maddesidir ki aynen şöyledir:

«Gerek ferdî, gerek kollektif iş mukavelesi ile grev hakkından kavele sürezi ile grev ilânına kadar olan müddet edilmiyecegi derpiş olunabilirs.

Tasarı, yukarıdaki maddenin birinci fıkrasında grev haklarının tanınmasına müsaade ediyor gibi lemekle iyi bir hükümdür kıymetli, fakat hemen ikinci fıkra ile de bu hükmü gene kendisi tesnıyor kilmıştır. Bu tasarının bir elile İşçiye verdiği grev yapma imkânını diğer elile geri alması demektir. Soyle ki:

Memleketimizde İşçi ve İşverenlerin durumuna ve bunların münasebetlerine tarafsız bir gözle bakıldığı zaman görülür ki İşçiler daima İşverenlerle karşı karşıyamaştır. Ve her sahada o kadar bol İşçi vardır ki İşverenin İleri türeceği umukavele şıkrenine grev müracaat edilmiyecegi» şartını kabul etmiyerek bir kişi yerine aynı şartı kabul edecek birçok kimse çıkabilir. Sonra İşçilerin durumu maalesef zayıf ve fakirdir ve henüz mükemmel bir teşkilâta sahip degildir. Sendikaların da İşçi cepheninin grev hakkını elinde tutan İşçiyen arasında yapılacak aşkide müdahale edecek durumda olmadığı gözönünde bulundurulursa, İşçinin kendisini tarafsız da dağınık, zayıf ve İster istemez, patronun teklif edeceği şartı kabul etmek mecburiyetindedir. Oldukca güçtür.

Tasarıdan bu kuvvet muvazenesizliğini telâfi etmesi bekleniyorsa O, hülâsa bu muvazenesizliği arttırma yolunu tutmuş görünüyor. Kanaatimize göre İkinci fıkradaki hükmün tatbikinin İçin İkinci fıkranın kaldırılması ve maddenin «hiçbir surette grev hakkından vazgeçilemez» şeklinde degiştirilmesi lâzımdır.

Tasarının üzerinde duracağımız 5. maddesinin 1 no. lı bendi şöyledir:

«1 — Aşağıdaki İşlerde ve İşyerlerinde grev İlânı yasaktır.

A) Milli Savunma Bakanlığına bağlı İşyerlerinde.

B) Devlet tarafından İşletilen şehirler-arası demir yolları İçin kara yolularıdaki insan ve eşya nakliyatı İşlerinde.

C) Posta, telgraf, telefon ve Devlet Radyo Dürüzyon İşlerinde.

Ç) Resmi ve hususi hastahane, klinik, sanatoryom, prevantorlar, dispanser gibi tedavi müesseselerile eczahaneler, laboratuvarlar, ilâc imâlâthaneleri ve depolarında.

D) Umumi ve hususi itfaiye İşlerinde.

E) Umuma ait olmak üzere gıdıhirlerin elektrik, su ve havagazı İstihsal ve tevzi eden İşyerlerinde.

Tasarının gerekcesi bu hükmü söyleco müdafaa ederken «Memleketin yüksek menfaatleri de düşünülerek, hemen birçok memleketler mevzuatında olduğu gibi, bazı âmme hizmetleri İçin bu hakkın kullanılamayacağı hükme bağlanmıştır.»

Yukarıdaki maddeyi müdafaa eden gerekçe memleketin yüksek menfaatlerinden bahsediyor ki bu tâbir yeter derecede acik

(Devamı 4. sayfada)

Milletvekillerine Yazılan mektuplar cevapsız kaldı

9 bin Mahmutpaşa işçisinin, kanun kapsamına alınması geciktirilmemeli

Geçenlerde birleşme kararı veren «İstanbul Vakıflı Sanayii İşçileri Sendikası» ile «İstanbul Mensucat ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası» Nisanın 18 inde milletvekillerine hitaben bir mektup neşretmişti. Bunda Mahmutpaşadaki dokuma işyerlerinin İş Kanununa alınması istenmekteydi.

«Debbağ ve Deri İşçileri Sendikası »da mensucat iş kolundaki işçi arkadaşları gibi İş Kanununun bütün iş yerlerine teşmilini istemekte, hattâ müşterek bir beyanname neşrini ileri sürmektedir.

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikasının müştereken yayınladıkları, fakat bugüne kadar maalesef bir mübâhe tesiri görülmiyen mektubun mühim kısımlarını neşrediyoruz:

«İstanbul iş mıntakasında İş Kanunu kapsamına girmiyen mensucat iş yerlerini sembol olarak ifade eden Mahmutpaşa isminde bir semt vardır. Bu mıntakada 700 küsur yünlü, 200 küsur kadar da pamuklu tezgâh mevcuttur. Meskûr iş yerlerinde 3000 i mütecaviz mensucat İşçisi çalışmaktadır. Bu işçi arkadaşlarımız beşer taksitlerin fevkinde ve aşağıdaki şerait dahilinde iş yaparlar:

a) Günde asgarî 12, azamî 16 saat. (Yol ve yemek beklemek nazara alınacak olursa bu takdirde 14-16 saat) çalışırlar.

b) En tabî hakları olan hafta tatilinden mahrum bulundukları gibi, devamlı olarak iş defa Pazar ve Pazar akşamı iş gününün işçilerin iş yerine son verilir. (Vaziyet Vilâyete bildirildiği halde henüz bir faaliyet görülmemiştir.)

c) Hiçbir sosyal yardımdan faydalanmazlar.

d) Çalıştıkları yerler her türlü sıhhî emniyetten mahrumdur.

e) Fiyat tesbiti, iş verenin istediğine göre ayrılır. İşçiler kanunî himayesizlik yüzünden daima bleyhlerine tezahür eden bu patron idaresine boyun eğmek zorunda kalırlar. Böylece sayılerinin istismarına bile bile göz yumarlar.

f) İşçi arkadaşlarımız, ekseriyetle iş verenler tarafından polis beyannamesine tâbi tutulmazlar. Böylece patronlar kazanç vergisinden kaçakçılık yaparlar.»

Bu mektubun sonunda, Mahmutpaşa işçilerinin Sendikaya gönderdikleri bir yazının suretti de yer almıştır. Bunda da şöyle denilmektedir:

«14 Mayıs 1950 tarihinden itibaren milletçe kurmuş olduğumuz hukuk devletinin bahşettiği haklardan cesaret alarak bugüne kadar hiçbir hukuk kaidesiyle kabili telif olmıyan, şıhhî bakımdan berbat denecek kadar Bizanslılardan kalma izbe köşelerde iş Kanunu kapsamı dışında kalan ve patronların sağlığımızı istisma edercesine günde 12 saat çalıştırılmak suretiyle, haftada bir gün bile istirahat ettirmemek şartiyle çalıştırılan biziler, İş Kanunu kapsamına giren diğer arkadaşlarımız gibi kanunun himayesine alınmamız rica ederiz.»

İŞÇİ HAKKI — Binlerce İşçinin durup dinlenmeden çalıştırılmasına ne zamana kadar göz yumulacaktır? Küflü izbelerde gece demeden, gündüz demeden, Pazar demeden, bayram demeden çalıştırılmak zorunda bırakılan işçilere medenî hakları kabul edilmelidir. Bugüne kadar esasen milletvekilleri Ölümüzdeki günlerde o bir meseleyi ele almaz, Bakanlar Kurulunun yetkisini kullanarak mensucat ve deri iş kolundaki yerleri kanun kapsamına alması imkânını sağlamazsınız, binlerce İşçiyi bile bile sefaletle ve sıhrabe mahkûm etmiş olmazsınız. Bilmiyor musunuz ki, rejimin vergilerden kurtulmak için bağ vurdukları «atölye» hileline daha ne zamana kadar göz yumulacaktır?

Eyüpteki kongreden ilhamlar

(Başyazıdan devam)

Bu da, işçi sınıfının bağrından kopan vatandaşların sınıflarini inkar etmiyecek bir şekilde Millet Meclisinde yer almaları ile kaldı dir. İşçilerin milletvekili olarak Mecliste bulunmaları, işçilerin sendikalar etrafında toplanmalarına, sendikaların sağlam bir program ve teşkilât temeli üzerinde memleketin her köşesinde varlık göstermelerine bağlıdır. İşçiler sendika safları içinde bir taraftan ekonomik mücadelelerini yürütürken, diğer taraftan siyasi bir kuvvet olduklarını da isbat edeceklerdir. Bugün her şeyden önce sendikalarin, iktisadî mücadelelerî yapacak kuvveti kazandırılmalarına bulmaları lâzımdır. Tekstil ve Örme Sanayii İşçilerinin «15 Temmuz kongresi» bu sendikanın kendi yaratıcı kuvvetini ve başarısı kuvvetine inandıklarını anlatmıştır.

Sendika idarecilerine düşen vazife, bu kudrete ve bu kuvvete dayanarak işçilerin iş bulma hürriyetlerini ve eriştiğimiz medeniyet seviyesine uygun bir hayat standardını kazvumalarını sağlamaktır. Bilmesaa ücret dâsene sıkıntiri arasındaki farkların kaldırılarak işçilere tek sistemle para tediyesini temin için gayret sarfedilmelidir.

Sendika idareleri, kuvvet aldıkları kıtıkıne zaruretlerin şaşmaz hatiriyle cizdikleri çalışma yolunda azimle ilerliyebildikleri ölçüde sevrî kazanırlar.

Kemal SÜLKER

Fırtınalı Bir Kongre

Denizyolları işçi ve memurları yardımlaşma derneği üyeleri üç ay sonra yeni bir toplantı daha yapacaklar

«Devlet Denizyolları İşçi ve Memurları Yardımlaşma Derneği» Cumartesi günü (14/7/1951) olağanüstü bir kongre yapmıştır. Kongre, bir ay once yapılan bir toplantıda yönetim kurulunun çağrısına ve hesaplarını incelemek üzere kâtip seçilen muraklıp heyeti raporunun incelenmesi için toplanmıştır.

Büyük bir ilgi uyandıran kongre başkanlığına Bahaeddin Elgiz seçilmiştir. Başkan, zaman zaman üyelerin heyecanlı konuşmalarını ve kongrenin elektrikli havasını yatıştırma hususunda büyük gayretler sarfetmiştir.

Hesapları tetkik eden muraklıpardan Nüri Adıkdı raporu okumuş, yönetim kurulunu sert bir dille tenkit etmiş ve zaman zaman ithamlarda bulunmuştur. Yönetim kurulu adına konuşan Bahir Umran, murakıbın tenkit ve ithamlarını cevaplandırmıştır.

Bundan sonra söz alan üyelerin bir kısmı yönetim kurulunun, bir kısmı muraklıpların rapor ve izahlarını desteklemiş, bu suretle iki büyük grupa ayrılan üyeler yer yer karşılıklı münakaşalarda bulunmuşlardır. Bir ara münakaşalar son derece artmış ve başkan, kongreyi beş dakika tatil etmiştir.

İkinci celsede söz alan Sadi Ballı, parça birliktirme sandığı tüzüğünün ana hatlarını anlatan etraflı bir konuşma yapmıştır. Bunun üzerine seçilen yeni yönetim kurulunu bu tüzüğü inceleme yetkisi verilmiştir. Kongre ayrıca, üç ay sonra olağanüstü bir toplantı yapmağa da karar vermiştir.

Bunun üzerine seçime geçilmiş ve şu üyeler seçimi kazanmıştır:

Sadi Balli, Zeki Aksoy, Vefa Esen, Nuri Adıkdı, Bahir Umran, Yusuf Aslan, Ridvan Ersöz, Recep Kalender, Ziyat Gürtunca, Ziyat Barlar, Nâmık Fıratlı, Ertuğrul Tansi.

Hepsine başarılar dileriz.

Doktor Bey Bu Ne Sür'at?

Hereke Mensucat Fabrikası işçilerinden Hayriye Pozan gözünden istirap çektiği için hastanın göz hekimine gitmiştir. Hekim, 16 Temmuz günü hastaya baktıktan sonra muayene kağıdına şu kaydı koymuştur: «11 Ekim 1951 günü saat 14 te gelsin!»

Bilmeyiz, hatırlatmaya lüzum var mı? Ekim ayının on biri muayene tarihinden 88 gün sonradır Evvelce işi «altmış altıya bağlamak» vardı. Galiba şimdi seksen sekize bağlıyorlar.

HİKÂYE

Fabrikaya Giren Göçmen

Yazan : Rüştü CEYHAN

İhtiyar Malik önündeki mangalda kayısıyı ceviz ceviz ikiye kesiyordu. Sekerkoyduktan sonra, karşı rafta cürtüyle işlemekte olan çalar saate baktı: Geçmişin onunu çeyrek geçeyi gösteriyordu. İpliklaşan bankalarında çalışan kızı Nurka yarım saat daha uyuyabilirdi.

Nurka öyleyin saat on ikide işten eve gelmiş, tahta sünnü, bulaşık yıkamış, yarma yemekmiş, ondan sonra da çamaşıra oturmuştu. Çamaşırları bitirdiği zaman saat altıya geliyordu. Gece on birde iş bağı için kalkmıştı. Nurka göre ancak bu sayı uyuyabilecekti.

Yatarken babasına:

— Amaa babiiy, demişti, havada yağmur var. Çamaşırları toplamayı unutma!

İhtiyar Malik ceveye kahveyi koyunca kayısıyı kesmek kapısı unutlacak sandı, koltuğunda çuğlıdı ki eski arkadaşı ihtiyar Muy içeri girdi.

— Selâmünaleyküm!

Malik

— Vaaleykümselâsam!

Diye kalktı, eski arkadaşını çağırdı. Kapıyı kapadı, ortadan kaldırdı, ortadan yukarı çıkardı, kendi yerine oturtu, kahvesini ona ikram etti.

Bu arada odanın tek penceresinin camında kuvvetli bir şimşek çakmıştı. Kısmen tenbihini hatırlamıştı ihtiyar Malik cemaatlerini toplamak için ortalığa çıktı.

Muy bir ciğara yaktı. Arkadaşı Malikten yanı başındaki yatakta dinlerli bir uyku uyumakta olan kızına bakıp, Kızın yuvarlak yanaklarını kırmızı kırmızıydı, yanı çekilmesin bunu ufarıcık ve ince bir tatlıfar havaya katıkıdı. Her ne olduksa burun kanatları hafif hafif titremekte idi. İhtiyar Muy onu kendi kızını hatırlamıştı. İçini çekti.

— E... h, buna da sükür!

Diye başını salladı.

Malik'de Muy Yugoslavyanın Tara ırmağı boyunda, (B...) kasabasındanlar. Yıllarca önce, gedeken kalma saray gibi konaklara, da, bastıkları yeri titreten hayatı atlar üzerinde, dağlarda, sik ormanlarin koyu gölgelerinde geçirdiler, gönülü çeteler kurarak Hiristiyan mahallelerini titrettiler, bitmez tükenmez intikamlarin öcülerini almak için kelle kıtıkıdı ve dağ ve tepe dolaşıp dolaşıp, tabiatlar sarsıp sarsıp, rahatlıktan sermiştiler kadınlardı. Fabrikaların pamuk tozu yüklü, rutubetli havasında şaşkınlarda ve ölümlerde ölümlerde meğe basladılar. Gün geldi, ellerinde mendil, kût kût öksürerek, iki yıllıkten birini dilediler.

Daha sonraları kadınlar toparlandılar, bıçak kıtıkıdı da ansezlerinden bosalan yerleri doldurmak izere fabrikalara... Onlar da annelerinin peşi sıra yuvarlandılar. Ellerinde kazma, küçükleri gedik. Fabrikaların böyle en sevdiklerini ellerinden insafsızca alıp yutuşu karşısında Muy'la Malik ağladılar. Geceleri kimseye göstermeden sessiz sessiz ağlaştılar...

Malik'in kızı Nurka fabrikaya gördüğü zamana boya banko maliyesine yeştirmezdi de yaağdın altına boş manara sandığı koyarlardı.

Bir kucak çamaşırla içeri giren Malik:

— Yağmur hıdanyor!

Dedi, çamaşırları kısının yatağı dibine bırakıp arkadaşının karşısına bağdaş kurdu, ceveyi mangalda tekrar sürdü.

Sonra ihtiyar Muy'un Muy da hatif hatif çalmağa başlamıştı. İsakk kırpıkleri lâmbanın ışığında sarı sarı parlıyor, yüzü ağlamakla gülmek arasında hazin bir hal alıyordu.

Muy ne zaman arkadaşı Malik'in kızı Nurka'yı görse kendi kızını hatırlar, ağlardı. Onun da kimi yıkayacak, kimi dikecek, ufacık burunlu şirin bir kızı vardı. O da tıpkı Nurka gibi uyur, Nurka gibi işe gider, iş gelince tıpkı Nurka gibi tahta eler, çamaşırlarını babasının sırtına sarınlar, yama yamalardı.

İki sene evveldi... Bir gece yağmur paydosta Muy'un kızı kendi kendine sokulmuş bir ağlamaktaydı. Ne yapıp ne yapıp, Beceriksiz derdeyi torunları elleri böğürlerinde kaldılar. O zaman talimlerini denemek sırası kadınlardadır. O kadınlar ki, hâlâ yerlere degen meyva bahçelerinin koyu gölgeleri içinde gülüp, türkü söylemekte, sustenip sahna sahna dolaşmaktadırlar. Ne seçe ne kıtıkıdı, rahatlıktan sermiştiler kadınlardı. Fabrikaların pamuk tozu yüklü, rutubetli havasında şaşkınlarda ve ölümlerde ölümlerde meğe basladılar. Gün geldi, ellerinde mendil, kût kût öksürerek, iki yıllıkten birini dilediler.

Daha sonraları kadınlar toparlandılar, bıçak kıtıkıdı da ansezlerinden bosalan yerleri doldurmak izere fabrikalara... Onlar da annelerinin peşi sıra yuvarlandılar. Ellerinde kazma, küçükleri gedik. Fabrikaların böyle en sevdiklerini ellerinden insafsızca alıp yutuşu karşısında Muy'la Malik ağladılar. Geceleri kimseye göstermeden sessiz sessiz ağlaştılar...

Malik'in kızı Nurka fabrikaya giridiği zamana boya banko maliyesine yeştirmezdi de yaağdın altına boş manara sandığı koyarlardı.

Bir kucak çamaşırla içeri giren Malik:

— Yağmur hıdanyor!

Dedi, çamaşırları kısının yatağı dibine bırakıp arkadaşının karşısına bağdaş kurdu, ceveyi mangalda tekrar sürdü.

Sonra ihtiyar Muy'un Muy da hatif hatif çalmağa başlamıştı. İsakk kırpıkleri lâmbanın ışığında sarı sarı parlıyor, yüzü ağlamakla gülmek arasında hazin bir hal alıyordu.

Muy ne zaman arkadaşı Malik'in kızı Nurka'yı görse kendi kızını hatırlar, ağlardı. Onun da kimi yıkayacak, kimi dikecek, ufacık burunlu şirin bir kızı vardı. O da tıpkı Nurka gibi uyur, Nurka gibi işe gider, işten gelince tıpkı Nurka gibi tahta eler, çamaşırlarını babasının sırtına sarınlar, yama yamalardı.

İki sene evveldi... Bir gece yağmur paydosta Muy'un kızı kendi kendine sokulmuş bir ağlamaktaydı. Ne yapıp ne yapıp, Beceriksiz derdeyi torunları elleri böğürlerinde kaldılar. O zaman talimlerini denemek sırası kadınlardadır. O kadınlar ki, hâlâ yerlere degen meyva bahçelerinin koyu gölgeleri içinde gülüp, türkü söylemekte, sustenip sahna sahna dolaşmaktadırlar. Ne seçe ne kıtıkıdı, rahatlıktan sermiştiler kadınlardı. Fabrikaların pamuk tozu yüklü, rutubetli havasında şaşkınlarda ve ölümlerde ölümlerde meğe basladılar. Gün geldi, ellerinde mendil, kût kût öksürerek, iki yıllıkten birini dilediler.

Daha sonraları kadınlar toparlandılar, bıçak kıtıkıdı da ansezlerinden bosalan yerleri doldurmak izere fabrikalara... Onlar da annelerinin peşi sıra yuvarlandılar. Ellerinde kazma, küçükleri gedik. Fabrikaların böyle en sevdiklerini ellerinden insafsızca alıp yutuşu karşısında Muy'la Malik ağladılar. Geceleri kimseye göstermeden sessiz sessiz ağlaştılar...

Malik'in kızı Nurka fabrikaya giridiği zamana boya banko maliyesine yeştirmezdi de yaağdın altına boş manara sandığı koyarlardı.

Bir kucak çamaşırla içeri giren Malik:

— Yağmur hıdanyor!

Dedi, çamaşırları kısının yatağı dibine bırakıp arkadaşının karşısına bağdaş kurdu, ceveyi mangalda tekrar sürdü.

Tekrar uzun uzun bakıştılar... Gözleriye konuştular... Kızın bir gün kocaya varması, yahut daha ona bir iş yapıp kocamın ihtimal ihtiyar Malik'in kafasında bir yara yeri gibiydi. Böyle bir ihtimalde Malik'e kim bakacak? Kim sırtını sıhnulayıp, kirli çamaşırlarını kim yıkıyacak, bahlıo diye boynuna sarılıp onu kim öpecekti?

İhtiyar Malik içini çekti.

Saat on birde mahallenin tekmil çalar saatleri hepbir ağızdan ötmeğe başlayınca, mahallede kımıldamış oldu. Karanlık camlar birer ikişer sıyılı, öksürükler... İhtiyar Malik'in ününden odada dokumacı. İsa'nın sesli sesli esnediklen sonra,

— Oooof Allah ört denizi dur, yıldı!

Nurka da sıcrıyarak uyanıyıdı. Gözlerini yumruklarıyle ovalarken:

— Çamaşırları topladın mı babiiy? diye sordu.

İhtiyar Malik merhametten kırılarak kızına bakıb, başını salladı. Nurka onun merhametinin ilâhı farkında bulunmadı. Bunda tozundan ağarmış siyah iş önlüğünü aceele giydi, ekmek peynirden ibaret yüzeyek çıkınını hazırladı, babasının iki yanağını öperek indi gitti.

İşçi odalarının çevrelediği avlıya sicim gibi bir yağmur yağıyor, acıtıp kapanan başlardan ayluşa ıpık parçaları düşüyor, ıslak toprak aydınlanıyordu.

Kadınlı, erkekli, çoluk çocuklu bir İşçi kalabalığı gittikçe büyüyordu. Geç kalanlara sesleniliyor, ahlar, ofiar, bazan da kahkahalar yükseliyorda.

Tekstilciyle çocuklar ilk pepin yola düştüler, beyaz bas örtülü kalabalığı halinde kadınlar arkadan.

İhtiyar Malik odasının kapısında dikilmekte idi. Avludan çıkmakta olanların arkasından bakıb:

— Oh maşallah, oh maşallah... dedi. Allah vi dão kuvvet! (1)

Odadan gusli sesi geliyordu.

Malik:

— On beş! dedi, iki ay oluyor gireli...

— Ooof Allah ört denizi dur, yıldı!

Nurka da sıcrıyarak uyanıyıdı. Gözlerini yumruklarıyle ovalarken:

— Çamaşırları topladın mı babiiy? diye sordu.

İhtiyar Malik merhametten kırılarak kızına bakıb, başını salladı. Nurka onun merhametinin ilâhı farkında bulunmadı. Bunda tozundan ağarmış siyah iş önlüğünü aceele aceele giydi, ekmek peynirden ibaret yüzeyek çıkınını hazırladı, babasının iki yanağını öperek indi gitti.

İşçi odalarının çevrelediği avlıya sicim gibi bir yağmur yağıyor, acıtıp kapanan başlardan ayluşa ıpık parçaları düşüyor, ıslak toprak aydınlanıyordu.

Kadınlı, erkekli, çoluk çocuklu bir İşçi kalabalığı gittikçe büyüyordu. Geç kalanlara sesleniliyor, ahlar, ofiar, bazan da kahkahalar yükseliyorda.

Tekstilciyle çocuklar ilk pepin yola düştüler, beyaz bas örtülü kalabalığı halinde kadınlar arkadan.

İhtiyar Malik odasının kapısında dikilmekte idi. Avludan çıkmakta olanların arkasından bakıb:

— Oh maşallah, oh maşallah... dedi. Allah vi dão kuvvet! (1)

Odadan gusli sesi geliyordu.

Malik:

— On beş! dedi, iki ay oluyor gireli...

(1) «Oh maşallah, oh maşallah... Allah kuvvet versin!»

Prim alan doktorlar

(Baş tarafı 1. sayfada)

çok daha başka bir ölçü bulmuştur. Bu da muayenehanesi olan doktorların prim alan doktorlarınınki ölçüsüdür. Kırk yıl kalsa, kimsenin hatırına gelmiyecek bu prim ölçüsü bulma marifetinden dolayı genel müdürlüğe tebrik ve teşekkür telgrafı gönderilip gönderilmediği gazetemiz tarafından maalesef tesbit edilememiştir.

Hıalyada Sigortacılık

(Baş tarafı 2. sayfada)

vilâyet Komisyonunun muraka besi altındadır. Bu komisyon bu hususta ve sigortalılara yapılan ödemeler hakkında merkezden gelen direktiflerin tatbikatına nezaret etti ği gibi, Komisyon alacak kararlarin mahallî imkân nisbeti dahilinde, faaliyetine faydalı olabilmesi için merkezin istiçaresi üzerine ihtisas mevzuu hakkında da mütalea beyan eder.

Vilâyet Komisyonları teşkilâtında, İşçilerin ve İşverenlerin, omuzlarına teşekküllerî tarafından idare meclisine tâyin olunan hâkim dahilinde ve muhâkîl faaliyet kotlarının tatbikat kısmî yeri gözönünde tutularak seçilen mümessilleri, Şube müfettişleri, munfıka başhekimi, eczâne müdürlüğü, eczacılar mümessili ve ayni zamanda sekreterlik vazifesini ühtesinde bulundurun şube müdüründen mürekkeptir. Vilâyet Komisyon reislâlgini aralarından seçecekleri bir zât yapar. Sigortalılar bakımından mahkûmlukarma kanî olduklarını taktirde bu komisyona başvurabilirler. *(Devamı var)*

İşçi ve SPOR

Yıldıran Spor Takımı ile Ay-Yıldız'ın yaptığı maç

İki takım da güzel birer oyun çıkardılar. Devre 4-4 berabere bitti.

17/7/951 Pazar günü Bozkurt sahasında Yıldıran Spor A-B, Ay-Yıldız A-B takımları arasında bir dostluk maçı yapılmıştır. Saat 17 de yapılan B takımları maçına Yıldıran Spor şu kadro ile sahada yer aldı:

İsmail - Yusuf, Mustafa - Mehmet, Erdoğan, Refet - Hamdi, Emin, Rüştü, Yılmaz, Yorgi.

Maçın 11 inci dakikasında, Yorginin ve 26 nıcı dakikasında Emin'in attığı iki gole mukabil Ay-Yıldızlılar da 2 gol atarak devreyi 2-2 bitirdiler.

İkinci devrenin ilk dakikaları karşılıklı akınlarla devam ederken 30 uncu dakikada Yıldıran Spor'lu Rüştünün ve arkasından Ay-Yıldızlıların da attığı bir golle maç 3-3 olarak sona erdi.

YILDIRAN SPOR A - AY-YILDIZ A

Saat 18.45 te A takımları maçına da Yıldıran Spor şu tertiple sahada görüldü:

İhsan - T. Nevzat, Ender - Nevzat, Hristo, Faik - Abdullah, Şemseddin, Nahit, Regit, İshak.

Maça Yıldıran Spor'un vurışuyle başlandı, ve hemen 10 uncu dakikada Yıldıran Spor'lu solaçık Nahidin ortadağı topu Abdullah iyi kullanarak takımının ilk ve şeref golünü kazandırdı. Bu golden sonra Ay-Yıldızlıların açıldığı görüldü. Nitekim kornerden gelen topa Ay-Yıldızlılar güzel bir kafa vuruşu ile topu ağlara yolliyarak beraberliği temi nettiler. Bu golden sonra Ay-Yıldız'lılar daha çok hıtlandılarsa da Yıldıran Spor'un müdafaasını aşamıyarak fikirlerinden vazgeçtiler.

Bundan sonra Yıldıran Spor onsekiz çizgisinden birfrikik kazanan Ay-Yıldızlılar bu frikiki doğrudan doğruya kaleye atarak bir gol daha kazandılar. Bu gol Yıldıran Sporluları kamçılamış ve derenin sonlarına doğru Yıldıranlılar da bir frikik kazandılar. Frikiki T. Nevzat sıkı bir gütle kaleye yolladı, topkale direğinin üst kısmına çarparak geri gelirken Yıldıran Sporlu Şemseddin bunu gale çevirdi ve devre 2-2 bitti.

Devre başlar başlamaz Ay-Yıldızlılar Yıldıran Spor nısıf sahasına vın yerleştiler ve kaleyi sıkıştırmaya başladılar. Bir aralık Yıldıran Spor santrhafı Hristo topu santraya kadar aştı. Bu pası iyi kullanan Yıldıran Sporlu Şemseddin bir gol daha atarak neticeyi 3-2 yaptı. Ay-Yıldız bundan sonra iki penalti kazanarak iki gol yapmış oldu. Bu iki gole mukabil Yıldıran Spor'da da Şemseddin vatisasiyle bir gol kazanarak neticeyi 4-4 yaptılar ve bundan sonra da netice değişmiyerek maç sona erdi.

Şunu da kaydedelim ki Yıldıran Sporlular bu maçta çok güzel bir oyun tutturdular.

Olimpiyad Spor Gençlik Klübü

Klüp çalışmalara başladı

Halic Fenerinde yeni teşekkül etmiş olan «Olimpiyat Spor Gençlik Kulübü» birkaç hafta zarfında başkanları Turhan ve kaptan Reşadın nezareti altında çalışmalarına hızlandırmış bulunuyorlar.

Daha maçlara başlamamış bulunan bu spor teşekküllüğün idareci ve sporcu arkadaşlara ,İlerideki haftalarda yapacakları maçlarda başarılar dileriz.

Demirhisar : 2
Akınspor : 1

15 Temmuz 1951 Pazar günü Eyüp sahasında Demirhisar dostluk maçı yapılmıştır. Bu sar - Akınspor arasında bir maçta Demirhisar şu kadro ile sahada yer almıştır:

Sacit - Hızır, Fethi - Bekir, Hristo, Kemal - Kerim, Hüsamettin, Ömer, Rasim, Salahaddin.

Maça saat 11 de Demirhisarın vurışiyle başlandı. İlk on dakika her iki tarafın mukabil akınlarıyle devam ederken 17 nci dakikada Demirhisarlı Salâhaddin sağdan aldığı bir pası soluna geçirerek sıkı bir şütle takımına ilk golü kazandırmış oldu. Bu golden sonra Akınsporlular birkaç ichlikeli akın yaptılarsa da Demirhisarın müdafaasını aşamadılar ve ilk devre 1-0 sona erdi.

İkinci devrede Demirhisarlılar Hüsamettinin ayağı ile bir gol daha kazandılar. Oyunun sonlarına doğru Akınsporlular da bir gol atarak neticeyi 2-1 yaptılar ve bundan sonraki oynanan dakikalarda netice değişmiyerek 2-1 Demirhisarın galibiyetiyle maç sona erdi.

Tekel işçi heyeti Ankarada

Tekel fabrikalarında çalışan Gebze'nin İşçinin ücretlerine yapılan zam meselesine zam yapılmasını istemeleri yüzünden devam edegelen topluluklu iş ihtilâfı Yüksek Hakem Kurulunda intikal etmiştir. Tanınmış sendikacılardan on kişilik bir grup Pazar günü Ankaraya gitmiştir. Heyet bir hafta kadar Ankarada temaslar yapacak ve işçilerin hayat pahalılığı karşısında korunmaları için hiç olmazsa İl Hakem Kurulunun verdiği yüzde 25 zam kararının tasdikini talep edecektir. Bu arada kaldırılmakta olan fazla mesailerle işçinin eline geçen paranın da normal ücretlerine ilâvesi maksadıyle alâkalı Bakanlıklarla görüşmelerde bulunacaklardır.

Yerli Malı Kampanyası

(Baş tarafı 1. sayfada)

rap ve naylon mamuller kullanılmıyacaktır.

2 - İşsizliği önleyici tedbirler alınması için icabında mitinç yapılacaktır.

3 — Asgari ücret beraminin tatbikini istemek maksadıyle hükümete telgraf çekilecektir.

4 — Ok kişiden az iş yerlerinin İş Kanunu kapsamına alınması için Bakanlara telgraf gönderecektir.

5 — Sendikanın çalışma programı tesbit edilecektir.

Sendika yönetim kuruluna seçilen işçiler bu kararları tatbika başlamışlardır.

Sendikalar birliğindeki istifaların bazı sebepleri

(Baş tarafı 1. sayfada)

Baha Tansel Birliğin genel sekreterlidi, şimdi yalnız Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası yönetim kurulunda çalışmaktadır.

Eğer, niçin istifa ettiklerini bilirsek, birliğin hallettiğine mecbur olduğu esas konularda birkaçını öğrenmiş oluruz.

Ahmet Topçunun 25 Mart 950 tarihli istifa mektubunda şu satırlar vardır:

«... Ne de olsa bir zümre mesliyetini devrahte etmiş olan bu birliğin kesini duyurmaktan hakkı yoktur. Bu zümre cihetine gitmesiyle ve bu meyanda bu birlikçin efektif bir fazası bulunmam dolayısıyle kendimi gün begün bir mesuliyet altına girmiş hisseediyorum, ve bu yüzden mezkür birlikten bugünden itibaren istifaen ayrılmak suretiyle en azdan işçi sıfatımla ve verimsiz bir yolda yürütmek çalışmamı ve bu yolye arkadaşlarımı arzularıyle başaş bırakmağa karar verdim.»

Bu istifanın, Ahmet Topçu arkadaşımın milliyetçiliği olmasıyla muhim bir âmil olduğu bilinen bir hakikattir.

Birlikten ikinci istifa bu tarihten hemen hemen üç ay sonraya rastlıyor. Vahdettin Durma» 30 Haziran 950 tarihli istifasında şunları belirtiyor:

«Tarihi mevzuundan beri kurucusu bulunduğum İstanbul İşçi Sendikaları Birliği yönetim kurulu üyeliğinde mukaddes tekâlifi ettiğim Türk İşçisinin hizmetinde memnuniyetle çalışmakta idim. Fakat maalesef Birlik yönetim kurulu arkadaşlarının bazıları, bazıları gayrisi olduğum için sahsıma ittimatsızlık gösterdiklerinden dolayı Birlik yönetim kurulu üyeliği sıfatımdan, istifamı sunmak hakkımdır.»

Hür İşçi Sendikaları Birliği ile İstanbul İşçi Sendikaları Birliği birleştiklen sonra bu defa genel sekreter Baha Tansel istifa etti. 31 Mayıs tarihli istifa mektubunda Baha Tansel diyor ki:

«Birlik genel sekreterliğinden ve Birlik kurulu üyeliğinden birliğin ahenksiz bir hava içinde çalışması yüzünden istifa etmiş bulunuyorum.»

Ortaya sürülen sebepleri söylece hulâsa edebiliriz:

1 — Birlik, sesini duyurmaktan çekinmiyor.

2 — Birlik verimsiz bir yolda yürütülüyor.

3 — Birlikte, iktidarda bulunan partiler olmayan ve tarafsız bulunanlara ittimatsızlık gösteriliyor.

4 — Birlik ahenksiz bir hava içinde çalışıyor.

Şimdi sorabiliriz ki:

Birlik, maziye ait bu iddiaların dayandığı hakeet tarzından kendini kurtarmuş mudur? Birlik, içlerin feryadını duyurabilmekte midir? Birlik, siyasi partilerin temsilcisi kendini kurtarabilmiş midir?

Anlaşılan sudur ki: Birliğin sahibin bir çalışma hayatına kavuşması için bazı partiların yerine getirilmesi lâzımdır.

Empirmeciler Dernek Kurdu

Tanınmış emprime tacirleri «Türkiye Empirmeciler Derneği»adiyle bir teşekkül kurmuşlardır. Bu derneğin gayesi, âzası meyanında mutlak bir tesanüt husule getirerek memleket servet ve iktisadiyatı ile alâkası olan emprimeciler mevzuunda ve bu mevzua girebilen işlerle faydalı

Hukuk Köşesi

(Baş tarafı 2. sayfada)

değildir. Ve bizim belirtmek istediğimiz nokta grev hakkının tahdidi hususunda vazıh bir kısıtlamasıdır. Bu kısıtlamaya istinad edilmemiş olmasıdır. Çünkü ne «yüksek menfaat» ve ne de «bazı âmme hizmetleri tâbirleri bu mesele hakkı ve açık bir ölçü, bir kıstas değildir. Zaten gerekçenin ifadesine göre de bazı âmme hizmetleri bu yasağın dışında bırakılmıştır. Sonra her grev kısmen de olsa bir sınıfın menfaatini ihlâl eder. Fakat bütün bir sınıfın menfaati ihlâl ediliyor diye de, işçiye grev hakkının verilmesinden bahsedilemez. Cünkü demokrat memlekette ancak vatandaşlarına tanıdığı hak ve hürriyetler nisbetinde kuvvetlidir.

Bize göre kısıtsız, normal çalışmadığı takdirde derhal ve büyük felâkete sebep olabilecek iş sahalarındaki halkın hayatı mevzuu olmalıdır. Bu hale göre yukarıdaki maddenin Ç ve D fıkralarını muhtemeldir, diğer iş sahalarına da grev hakkı tanımmalıdır.

Son olarak şunu da söylüyelim ki bazıları ileri ve demokrat bir memleketlerinde bizde grevin yasak edemiş istendiği iş sahalarındaki işçilere de grev hakkı tanınmıştır. A. BAKUTCUOĞLU

Basın Sendikasının Tüzüğünde yaptığı tadilât

(Geçen sayıdan devam)

yardım yapılır ve başka yardım yapılmaz.

Kısa hastalarla hasta olup bir sene zarfında üç ay yardım görenlerin arkadaşlar o sene için başka hastalık yardımından istifade edemezler.

Hastalığına tekaddüm eden son iki aylık aidatını ödememiş bulunan arkadaşlar her ne şekilde olursa olsun, hastalık yardımı görmezler.

İş bu tüzüğün kabulü tarihine kadar hasta olup sendikadan cayrı bir yerden yardım görmeyen malûl ve hasta arkadaşlar altı ay en beş tiradan yardım görürler, sonra işbu yardım kesilir.

B) İşsizlik: Sendikaya devamlı üç senelik aza olan ve aidatını fasılasız ödemiş bulunan arkadaşlardan herhangi birinin boşta kalıştı müddetce kendisine her işgünü için (100) Kr. işsizlik yardımı yapılır.

Boşta kalan arkadaş sendikanın gösterdiği mesleği dahilinde bulunan herhangi bir işi kabul etmediği takdirde işsizlik yardımı derhal kesilir.

Sendikanın kararı hilâfına ve malûmatı olmaksızın iş bırakanların zarar ziyanından sendika yönetim kurulu sorumludur. Bu sebepsiz işsizlik yardımı görmezler.

C) Ölüm: Sendika üyesi arkadaşlardan birinin vefatı halinde sendikaya dühül vesikasında ölüm parasının verilmesini bildirdiği şahsa (150) lira ölüm yardımı yapılır.

Sigorta tarafından tekaüt ve malûliyete sevkedilen üye arkadaş son aidat tarihinden bir sene sonraya kadarki zaman zarfında ölürse dahi ölüm yardımı yapılır Sendika mensubu arkadaşlar dan birinin ailesinden kanunen bakmaya mecbur olduğu (ana, baba, karı ve çocuk) lardan birinin vefatı halinde yirmibeş lira ölüm yardımı yapılır.

(X): Üç senesini doldurmuyan arkadaş boş kaldığı müddet yardım hakkı olmadığından, aidatını ödemiş addolunur.

olmak ve inkişafını temin etmektir.

Derneğin kurucuları şöyledir: Ahmet İlgen, Jak Kohen, Albert Hakko, Yorgi Şefter, Abdürrahman Sancak, Hulûsi Can, Şakir Fevaz, Veonit Mimiç, Artin Solmazgül, Ali Şaban Hasırcı, Leon Haddeler, Hamdi Sancı Gökçen.

Yunanlı Sendikacılar

(Baş tarafı 1. sayfada)

ettiler. Ertesi günü komisyonun raporu delegelere dağıtıldı. Bu raporun iki maddesi Yunanlıların ümitlerini suya düşürdü. Birincisi kongre komisyon sözcülüğü gerekerek kongrenin toplantılarını ve aralı tatiplerinin bıledecek bir kongre olmadığını bayan ediyor ve Yunan tekliflerinin reddedildiğini açıklıyordu. Kongre başkanı bu mevzuun ieh ve aleyhinde konuşmak istiyen kişi bulunduğunu söyledi. İlk sözü Yunan konfederasyonu temsilcisi Fatis Makrist'e verdi. Makrist, Yunan efkârı umumiyesinde Kıbrıs adası için devam eden tepkinin devam ettiğini ifade etti. Başkan sert bir dille sözlerini kesti. Kongre delegesi kongresinde ancak Yunan veya Kıbrıs işçilerinin ekonomik veya sosyal durumlarının konuşulmağını anlattı. Makrist, başkanın tesisiif etti. Başkan da kendisini kürsüyü terke davet etti. Bunun üzerine Yunanlı sendikacıların protestosu başladı. Kongre dağıtıldı. Yunus ve diğer birçok memleketler işçileri söz istediler ve bunlar hiç kimseye söz vermediler. Böylece Yunanlıların kongresi beş günden beri çevirmek istediklerini maneyra netice vermedi.»

Mes'ud bir nişan

Gazeteci arkadaşlarımızdan Mustafa Gülürkin ile Bayan Sevim Köksal'ın nişanlandıklarını memnunluk haber aldık. Nişan töreni dün akşam (18/7/1951) aile dostlarının iştirakiyle Bayan Cemile Köksalların hanesinde yapılmıştır.

Değerli çifte mesut olunlar diliriz.

İhbarda bulunuyoruz!..

(Baş tarafı 1. sayfada)

Halen şehir hatları Haliç vapurlarından 9 numarada yağcılık yapan 13729 numaralı Hanefi Özöcek, çoluk çocuğunun ihtiyacını temin edemediği takdirde hayatına son vermeye karar vermiştir.

Hanefi Özöcek bir muharririmize şunları belirtmiştir:

«— Durum olduğum mağduriyet dolayısıyle ve geçim güçlüğünden dolayı gözlerimden birini satılığa çıkarmıştım. İşsizlik yüzünden gözümü satmama lüzum olmadığını bildiren Vali ve Belediye Reisi İsmail Hakkı Tekinaşla Denizyollarında yağcılık vazifesini verdirdi. Aldığım maaş, 95 yaşındaki anneme, karımı ve çocuklarımı geçindirmek şöyle dursun, kuru ekmek bile zor temin ediyorum. Durumumu Valiye anlattım. Mesaimi arttırsaçmış, yahut başka bir iş yerleştireceğimi vadetti. Hâlâ bekliyorum. Bekleye bekleye 19 kilo kaybettim. Daha fazla kilo kaybedersem çalışamıyacak hale geleceğim. Bugüne kadar sabır ve tahammül ettim. Şu anda ayakta duracak mecalim kalmadığından ne yapacağımı şaşırdım. Çoluk çocuğumun ihtiyacını temin edemediğim takdirde hayatına son vermeyi ve dolayısıyle çocuklarımı da beraber götürmeyi kararlaştırdım.»

Hanefi Özöcek, geçimini sağlıyacak bir ücret alamayıp irade zafiyeti ve fikri sabit gibi hastalıklar yüzünden hayatına son vermeden evvel, alâkalıların onun sefaletine son vermeyi sağlamaları hem vazifeleri, hem de vicdani borçlarıdır.

İŞÇİ HAKKI
Haftalık Siyasi Müstakil Gazete
Gönderilen yazılar geri verilmez.
☆
Yıllık abonesi 520 Kuruş
Altı aylık 260 kuruş
☆
Basıldığı yer:
İstanbul, SAKA Matbaası

İstanbul Basın Teksirciler Sendikası Başkanı
İ. BİLGE